

Átlagérték

12. évfolyam

10. Matektábor

2013. október

Tartalom

1 Az átlag

Tartalom

- 1 Az átlag
- 2 Kiterjesztés folytonosra

Tartalom

- 1 Az átlag
- 2 Kiterjesztés folytonosra
- 3 Vektoros feladat

Tartalom

- 1 Az átlag
- 2 Kiterjesztés folytonosra
- 3 Vektoros feladat
- 4 Kerületmérés szélesség alapján

Az átlag

Definíció

Az x_1, x_2, \dots, x_n valós számok számtani közepe (átlaga):

$$A(x_1; x_2; \dots; x_n) = \frac{x_1 + x_2 + \dots + x_n}{n}$$

Tulajdonságok

Tulajdonság

Összegek átlaga az átlagok összege:

$$\begin{aligned} A(x_1 + y_1; x_2 + y_2; \dots; x_n + y_n) &= \\ &= A(x_1; x_2; \dots; x_n) + A(y_1; y_2; \dots; y_n) \end{aligned}$$

Tulajdonságok

Tulajdonság

Konstans szorzót ki lehet emelni:

$$A(\alpha x_1; \alpha x_2; \dots; \alpha x_n) = \alpha \cdot A(x_1; x_2; \dots; x_n)$$

Tulajdonságok

Tulajdonság

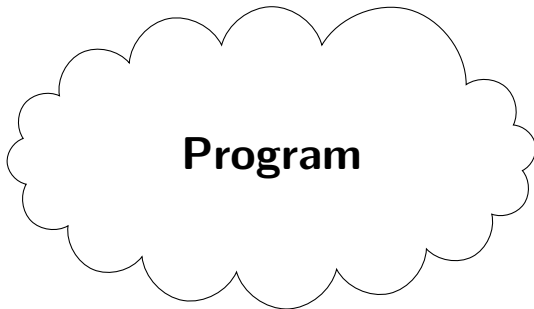
Az átlag a legnagyobb és legkisebb elem közé esik:

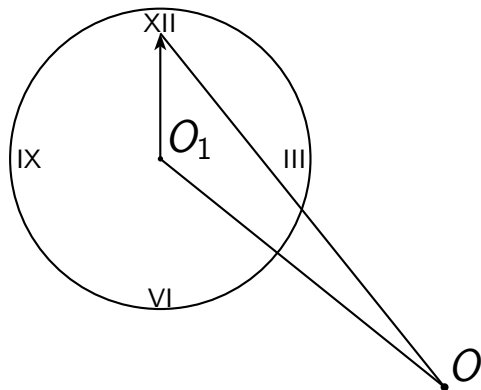
$$\min(x_1; x_2; \dots; x_n) \leq A(x_1; x_2; \dots; x_n) \leq \max(x_1; x_2; \dots; x_n)$$

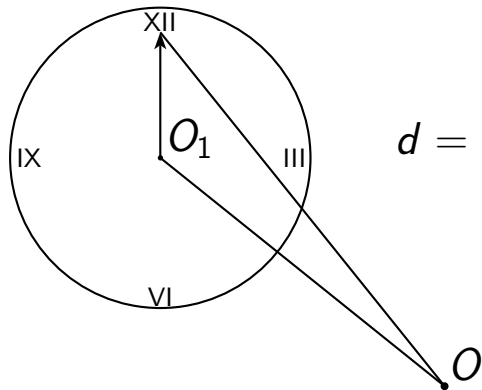
1. feladat

Feladat

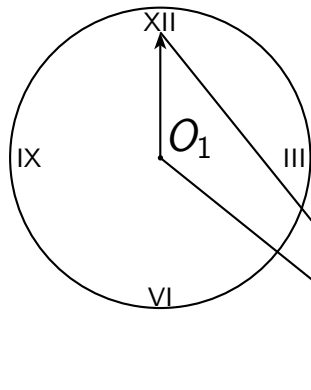
Adott n darab jól járó karóra egy kör alakú asztalon ($n > 1$). Bizonyítsuk be, hogy van olyan pillanat, amikor a percmutatók végeinek és az asztal közepének távolságösszege nagyobb, mint az óralapok közepeinek és az asztal közepének távolságösszege.

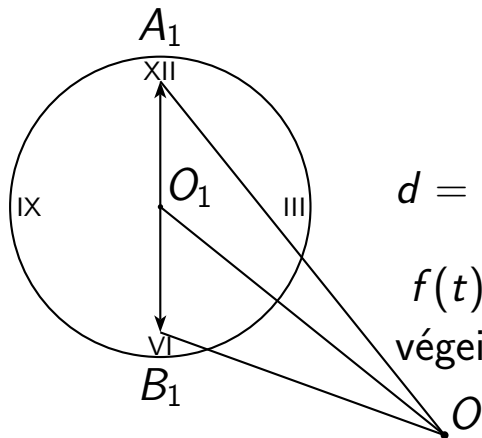
$$d = OO_1 + OO_2 + \dots + OO_n$$

$$d = OO_1 + OO_2 + \dots + OO_n$$

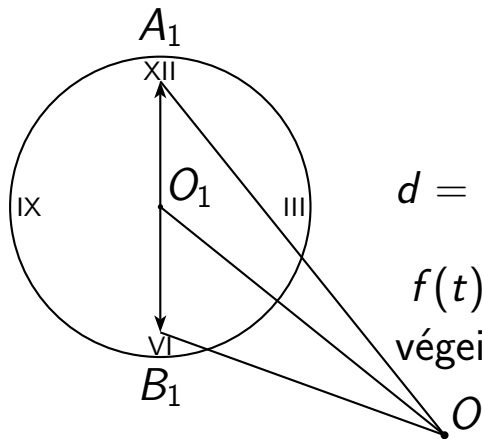
$f(t)$: O és a percmutatók végeinek távolságösszege

O

$$d = OO_1 + OO_2 + \dots + OO_n$$

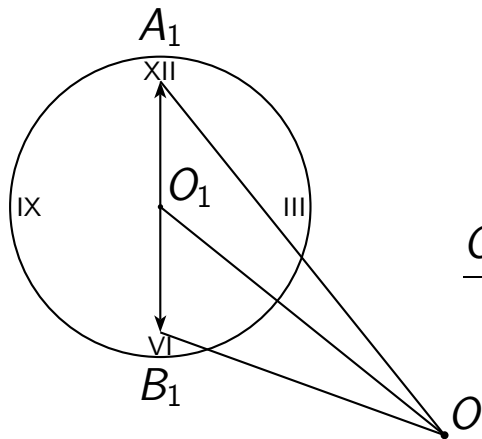
$f(t)$: O és a percmutatók végeinek távolságösszege

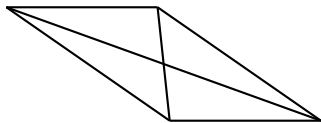
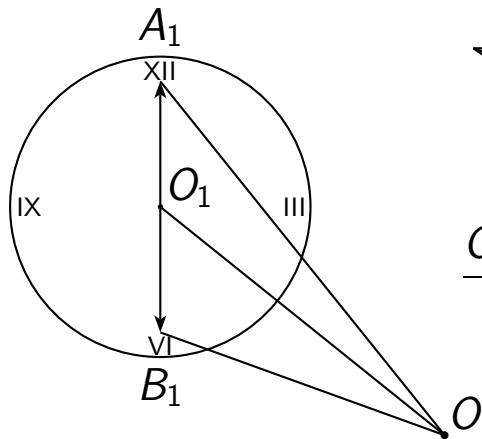
$$d = OO_1 + OO_2 + \dots + OO_n$$

$f(t)$: O és a percmutatók végeinek távolságösszege

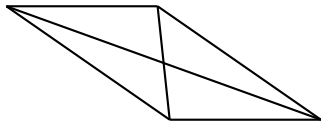
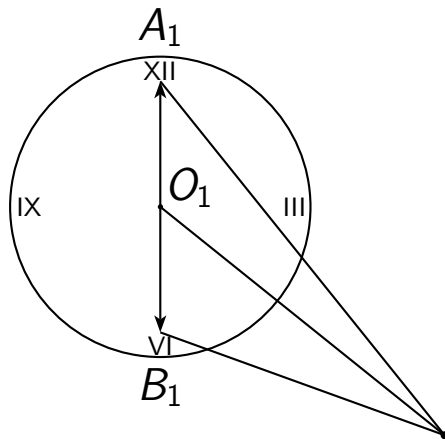
Állítás: $A\left(f(t_0); f\left(t_0 + \frac{1}{2}\right)\right) > d$

$$\frac{OA_1 + OB_1}{2} > OO_1$$

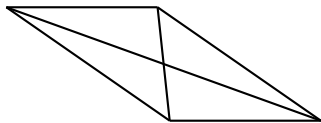
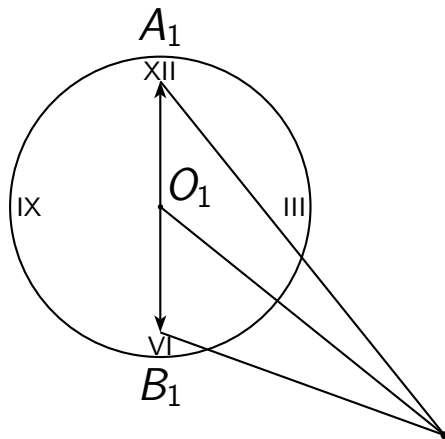

$$\frac{OA_1 + OB_1}{2} > OO_1$$

$$\frac{OA_1 + OB_1}{2} > OO_1$$

$$\frac{OA_i + OB_i}{2} \geq OO_i$$

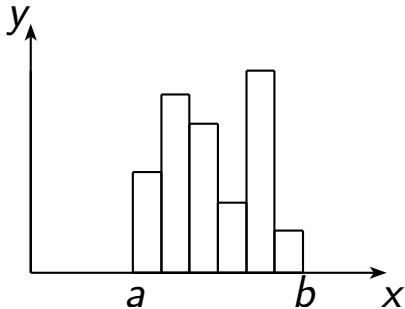
$$\frac{OA_1 + OB_1}{2} > OO_1$$

$$\frac{OA_i + OB_i}{2} \geq OO_i$$

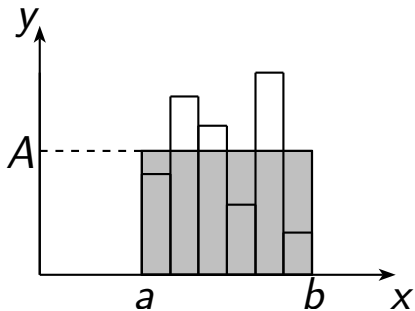
$$A\left(f(t_0); f\left(t_0 + \frac{1}{2}\right)\right) > d \Rightarrow t_0 \text{ vagy } t_0 + \frac{1}{2} \text{ jó}$$

Kiterjesztés folytonosra

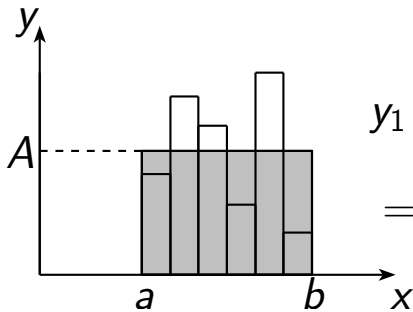
Kiterjesztés folytonosra

Kiterjesztés folytonosra

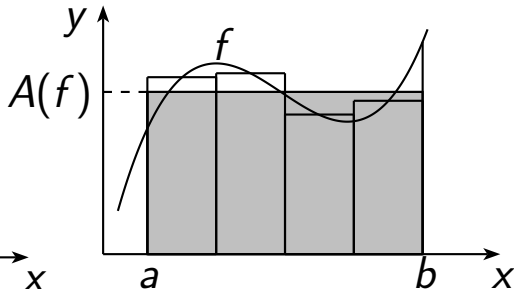
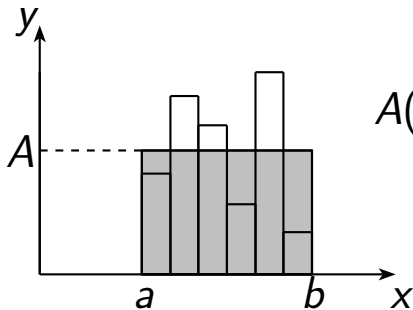

Kiterjesztés folytonosra

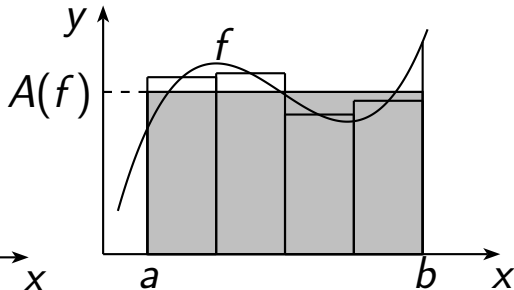
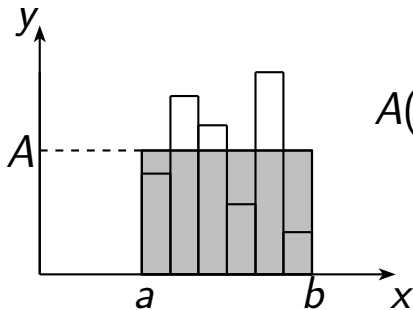

$$\begin{aligned}
 & y_1 \cdot \frac{b-a}{n} + \dots + y_n \cdot \frac{b-a}{n} \\
 &= (b-a) \cdot \frac{y_1 + \dots + y_n}{n}
 \end{aligned}$$

Kiterjesztés folytonosra

Kiterjesztés folytonosra

$$f(x) \text{ \u00e1tlag\u00e9rt\u00e9ke } [a; b]\text{-n: } A(f) = \frac{\int_a^b f(x) dx}{b - a}$$

Tulajdonságok

Tulajdonság

Összegfüggvény átlagértéke a tagok

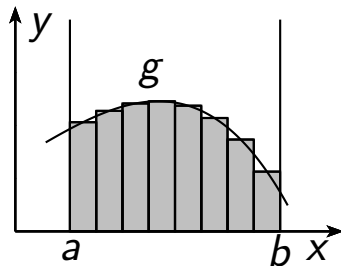
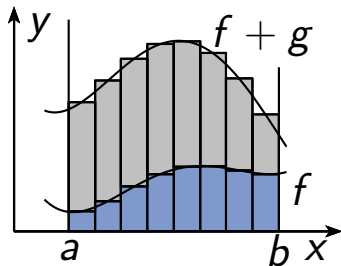
átlagértékeinek összege: $A(f + g) = A(f) + A(g)$

Tulajdonságok

Tulajdonság

Összegfüggvény átlagértéke a tagok

átlagértékeinek összege: $A(f + g) = A(f) + A(g)$

Tulajdonságok

Tulajdonság

Konstans szorzót ki lehet emelni:

$$A(\alpha f) = \alpha \cdot A(f)$$

Tulajdonságok

Tulajdonság

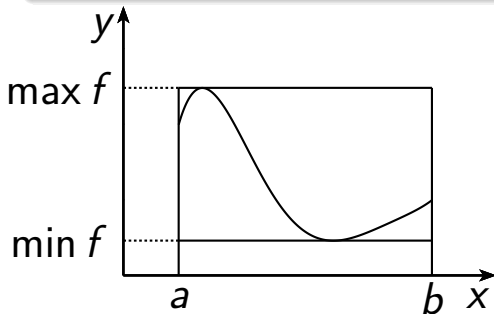
Az átlagérték a legnagyobb és legkisebb érték közé esik:

$$\min_{a \leq x \leq b} f(x) \leq A(f) \leq \max_{a \leq x \leq b} f(x)$$

Tulajdonságok

Tulajdonság

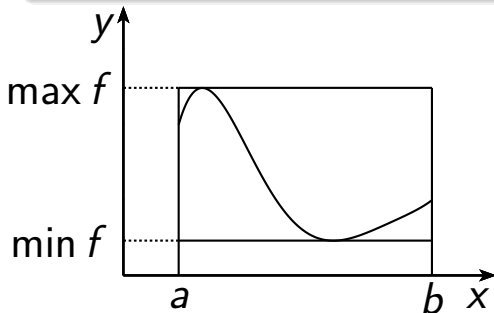
Az átlagérték a legnagyobb és legkisebb érték közé esik: $\min_{a \leq x \leq b} f(x) \leq A(f) \leq \max_{a \leq x \leq b} f(x)$

Tulajdonságok

Tulajdonság

Az átlagérték a legnagyobb és legkisebb érték közé esik: $\min_{a \leq x \leq b} f(x) \leq A(f) \leq \max_{a \leq x \leq b} f(x)$

$$\begin{aligned} & (b - a) \cdot \min f \\ & \leq (b - a) \cdot A(f) \\ & \leq (b - a) \cdot \max f \end{aligned}$$

Példa

Példa

Számítsuk ki $|\sin x|$ átlagértékét $[0; 2\pi]$ -n!

Példa

Példa

Számítsuk ki $|\sin x|$ átlagértékét $[0; 2\pi]$ -n!

$$A(|\sin x|) =$$

Példa

Példa

Számítsuk ki $|\sin x|$ átlagértékét $[0; 2\pi]$ -n!

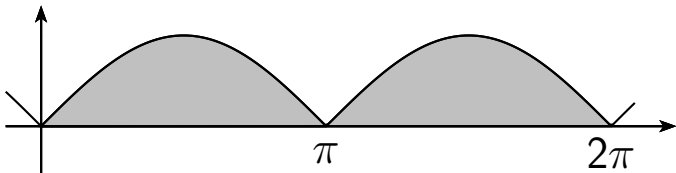
$$A(|\sin x|) = \frac{1}{2\pi} \cdot \int_0^{2\pi} |\sin x| dx =$$

Példa

Példa

Számítsuk ki $|\sin x|$ átlagértékét $[0; 2\pi]$ -n!

$$A(|\sin x|) = \frac{1}{2\pi} \cdot \int_0^{2\pi} |\sin x| dx =$$

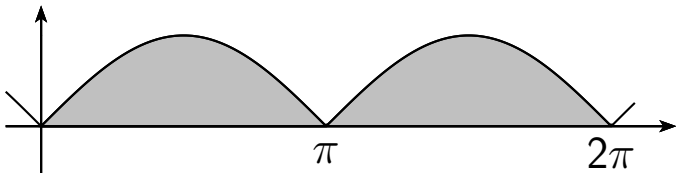

Példa

Példa

Számítsuk ki $|\sin x|$ átlagértékét $[0; 2\pi]$ -n!

$$A(|\sin x|) = \frac{1}{2\pi} \cdot \int_0^{2\pi} |\sin x| dx = \frac{4}{2\pi} = \frac{2}{\pi}$$

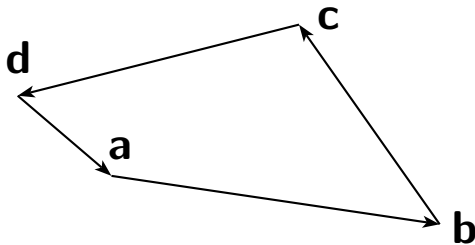
2. feladat

Feladat

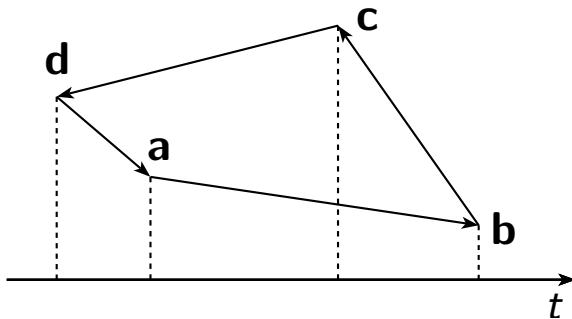
Az egy síkban lévő \mathbf{a} , \mathbf{b} , \mathbf{c} , \mathbf{d} vektorok összege nullvektor. Bizonyítsuk be, hogy

$$|\mathbf{a}| + |\mathbf{b}| + |\mathbf{c}| + |\mathbf{d}| \geq |\mathbf{a} + \mathbf{d}| + |\mathbf{b} + \mathbf{d}| + |\mathbf{c} + \mathbf{d}| .$$

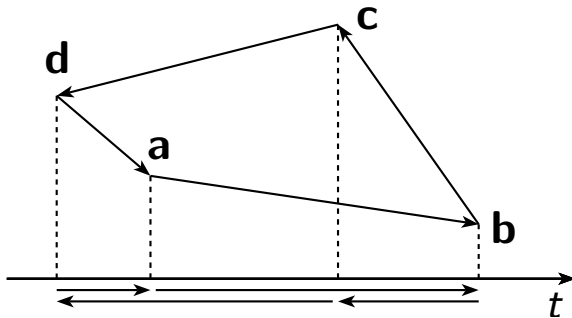
$$|\mathbf{a}| + |\mathbf{b}| + |\mathbf{c}| + |\mathbf{d}| \geq |\mathbf{a} + \mathbf{d}| + |\mathbf{b} + \mathbf{d}| + |\mathbf{c} + \mathbf{d}|$$

$$|\mathbf{a}| + |\mathbf{b}| + |\mathbf{c}| + |\mathbf{d}| \geq |\mathbf{a} + \mathbf{d}| + |\mathbf{b} + \mathbf{d}| + |\mathbf{c} + \mathbf{d}|$$

$$|\mathbf{a}| + |\mathbf{b}| + |\mathbf{c}| + |\mathbf{d}| \geq |\mathbf{a} + \mathbf{d}| + |\mathbf{b} + \mathbf{d}| + |\mathbf{c} + \mathbf{d}|$$

Vetületek előjeles összege 0 \rightarrow egydimenziós eset

Lemma

Ha $a + b + c + d = 0$, akkor teljesül, hogy

$$|a| + |b| + |c| + |d| \geq |a + d| + |b + d| + |c + d|.$$

Lemma

Ha $a + b + c + d = 0$, akkor teljesül, hogy

$$|a| + |b| + |c| + |d| \geq |a + d| + |b + d| + |c + d|.$$

Átírás: $|b + d| = |a + c|$, $|c + d| = |a + b|$

Lemma

Ha $a + b + c + d = 0$, akkor teljesül, hogy
 $|a| + |b| + |c| + |d| \geq |a + d| + |b + d| + |c + d|.$

Átírás: $|b + d| = |a + c|$, $|c + d| = |a + b|$
 d nem kitüntetett szerepű:

$$|a + d| + |b + d| + |c + d| = |a + d| + |a + c| + |a + b|$$

Lemma

Ha $a + b + c + d = 0$, akkor teljesül, hogy

$$|a| + |b| + |c| + |d| \geq |a + d| + |b + d| + |c + d|.$$

Átírás: $|b + d| = |a + c|$, $|c + d| = |a + b|$
 d nem kitüntetett szerepű:

$$|a + d| + |b + d| + |c + d| = |a + d| + |a + c| + |a + b|$$

Ha valamelyik szám nulla \Rightarrow egyenlőség:

$$|a| + |b| + |c| + |0| = |a + 0| + |b + 0| + |c + 0|$$

Tfh. $a, b, c, d \neq 0$.

$$|a| + |b| + |c| + |d| \geq |a + d| + |b + d| + |c + d|$$

Tfh. $a, b, c, d \neq 0$.

Tfh. a és b azonos (pozitív) előjelű

$$|a| + |b| + |c| + |d| \geq |a + d| + |b + d| + |c + d|$$

Tfh. $a, b, c, d \neq 0$.

Tfh. a és b azonos (pozitív) előjelű

$$|a| + |b| + |c| + |d| \geq |a + d| + |b + d| + |c + d|$$

$$a + b + |c| + |d| \geq |a + d| + |b + d| + a + b$$

Tfh. $a, b, c, d \neq 0$.

Tfh. a és b azonos (pozitív) előjelű

$$|a| + |b| + |c| + |d| \geq |a + d| + |b + d| + |c + d|$$

$$a + b + |c| + |d| \geq |a + d| + |b + d| + a + b$$

$$|c| + |a + b + c| \geq |b + c| + |a + c|$$

Tf. $a, b, c, d \neq 0$.

Tf. a és b azonos (pozitív) előjelű

$$|a| + |b| + |c| + |d| \geq |a + d| + |b + d| + |c + d|$$

$$a + b + |c| + |d| \geq |a + d| + |b + d| + a + b$$

$$|c| + |a + b + c| \geq |b + c| + |a + c|$$

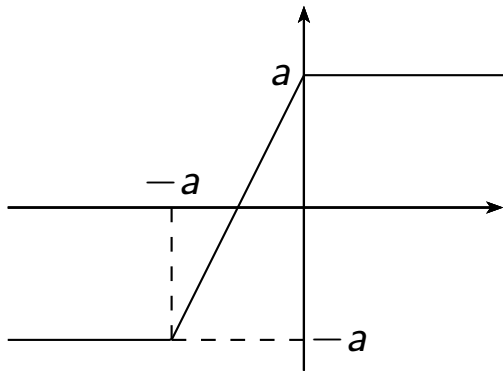
$$\iff |a + (b + c)| - |b + c| \geq |a + c| - |c|$$

$$|a + (b + c)| - |b + c| \geq |a + c| - |c|$$

$$|a + (b + c)| - |b + c| \geq |a + c| - |c|$$
$$f(x) = |a + x| - |x|$$

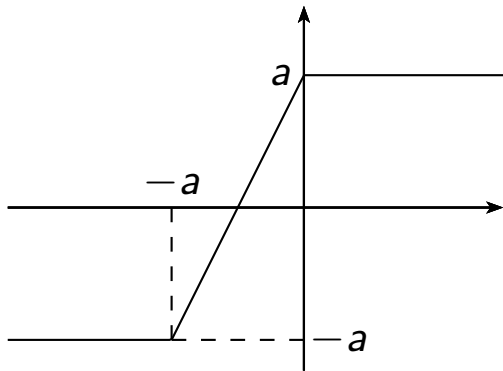
$$|a + (b + c)| - |b + c| \geq |a + c| - |c|$$

$$f(x) = |a + x| - |x|$$

$$|a + (b + c)| - |b + c| \geq |a + c| - |c|$$

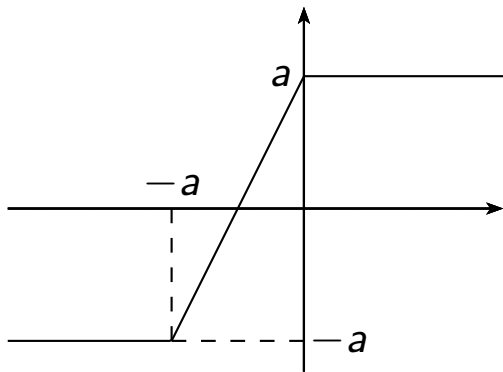
$$f(x) = |a + x| - |x|$$

f nemcsökkenő

$$|a + (b + c)| - |b + c| \geq |a + c| - |c|$$

$$f(x) = |a + x| - |x|$$

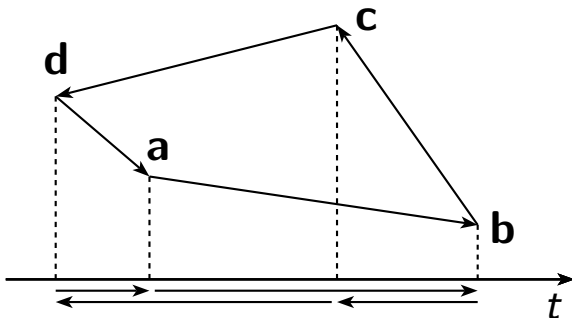

f nemcsökkenő

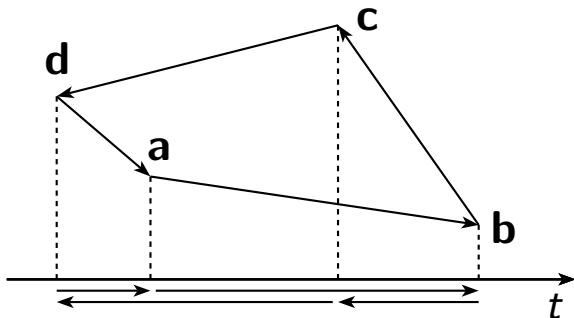
$$b + c > c \Rightarrow$$

$$f(b + c) \geq f(c)$$

$$|a| + |b| + |c| + |d| \geq |a + d| + |b + d| + |c + d|$$

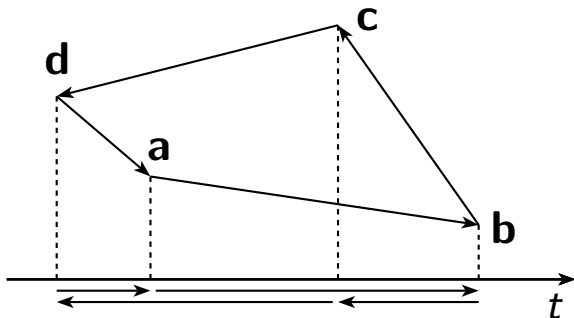

$$|\mathbf{a}| + |\mathbf{b}| + |\mathbf{c}| + |\mathbf{d}| \geq |\mathbf{a} + \mathbf{d}| + |\mathbf{b} + \mathbf{d}| + |\mathbf{c} + \mathbf{d}|$$

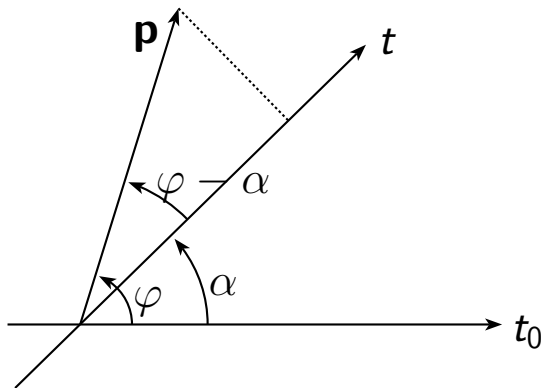

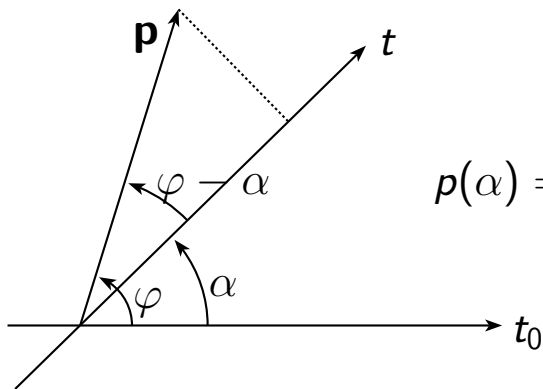
A vetítést csak egy irányban csináltuk \rightarrow nem jó

$$|\mathbf{a}| + |\mathbf{b}| + |\mathbf{c}| + |\mathbf{d}| \geq |\mathbf{a} + \mathbf{d}| + |\mathbf{b} + \mathbf{d}| + |\mathbf{c} + \mathbf{d}|$$

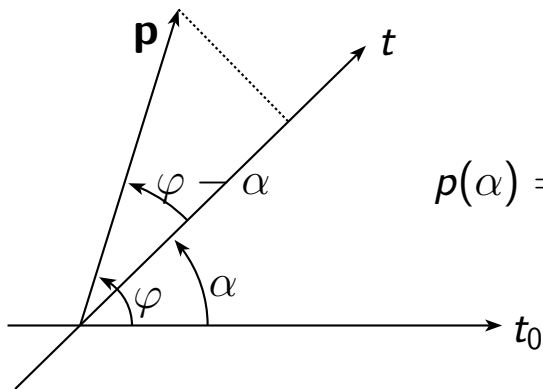

A vetítést csak egy irányban csináltuk \rightarrow nem jó
 \Rightarrow Vetítsünk minden irányba!

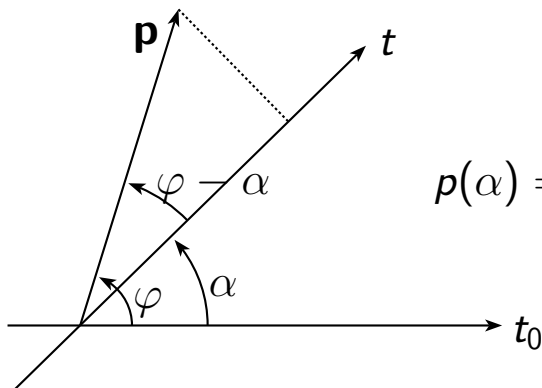

$$p(\alpha) = |\mathbf{p}| \cos(\varphi - \alpha)$$

$$p(\alpha) = |\mathbf{p}| \cos(\varphi - \alpha)$$

$$p(\alpha) = |\mathbf{p}| \cos(\varphi - \alpha)$$

$\rightarrow |p(\alpha)|$ átlagértéke $[0; 2\pi]$ -n

$p(\alpha) = |\mathbf{p}| \cos(\varphi - \alpha)$ átlagértéke $[0; 2\pi]$ -n:

$$A(|p|) =$$

$p(\alpha) = |\mathbf{p}| \cos(\varphi - \alpha)$ átlagértéke $[0; 2\pi]$ -n:

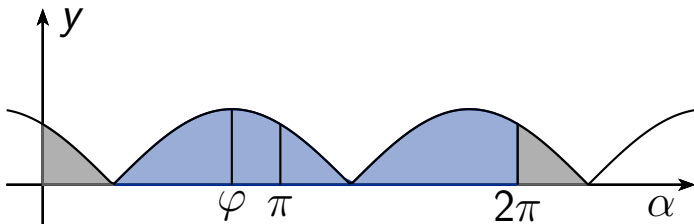
$$A(|p|) = |\mathbf{p}| \cdot A(|\cos(\varphi - \alpha)|)$$

$p(\alpha) = |\mathbf{p}| \cos(\varphi - \alpha)$ átlagértéke $[0; 2\pi]$ -n:

$$\begin{aligned} A(|p|) &= |\mathbf{p}| \cdot A(|\cos(\varphi - \alpha)|) \\ &= |\mathbf{p}| \cdot \frac{1}{2\pi} \int_0^{2\pi} |\cos(\varphi - \alpha)| \, d\alpha \end{aligned}$$

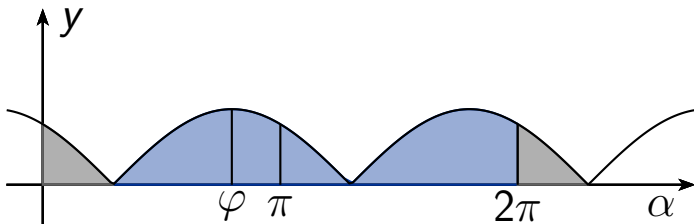
$p(\alpha) = |\mathbf{p}| \cos(\varphi - \alpha)$ átlagértéke $[0; 2\pi]$ -n:

$$\begin{aligned} A(|p|) &= |\mathbf{p}| \cdot A(|\cos(\varphi - \alpha)|) \\ &= |\mathbf{p}| \cdot \frac{1}{2\pi} \int_0^{2\pi} |\cos(\varphi - \alpha)| \, d\alpha \end{aligned}$$

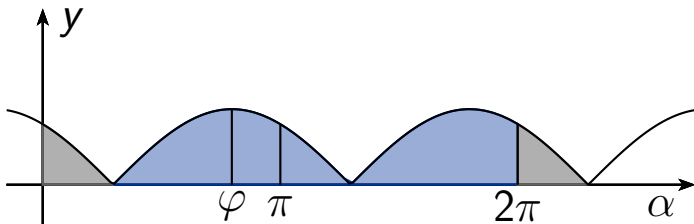
$p(\alpha) = |\mathbf{p}| \cos(\varphi - \alpha)$ átlagértéke $[0; 2\pi]$ -n:

$$\begin{aligned} A(|p|) &= |\mathbf{p}| \cdot A(|\cos(\varphi - \alpha)|) \\ &= |\mathbf{p}| \cdot \frac{1}{2\pi} \int_0^{2\pi} |\cos(\varphi - \alpha)| \, d\alpha \\ &= |\mathbf{p}| \cdot \frac{1}{2\pi} \int_0^{2\pi} |\sin \alpha| \, d\alpha \end{aligned}$$

$p(\alpha) = |\mathbf{p}| \cos(\varphi - \alpha)$ átlagértéke $[0; 2\pi]$ -n:

$$\begin{aligned} A(|p|) &= |\mathbf{p}| \cdot A(|\cos(\varphi - \alpha)|) \\ &= |\mathbf{p}| \cdot \frac{1}{2\pi} \int_0^{2\pi} |\cos(\varphi - \alpha)| \, d\alpha \\ &= |\mathbf{p}| \cdot \frac{1}{2\pi} \int_0^{2\pi} |\sin \alpha| \, d\alpha = |\mathbf{p}| \cdot \frac{2}{\pi} \end{aligned}$$

Az átlagérték független φ -től: $A(|p|) = \frac{2}{\pi} \cdot |\mathbf{p}|$

Az átlagérték független φ -től: $A(|p|) = \frac{2}{\pi} \cdot |\mathbf{p}|$
A vetületek előjeles összege nulla (egydimenziós eset):

$$|a(\alpha)| + |b(\alpha)| + |c(\alpha)| + |d(\alpha)| \geq \\ |a(\alpha) + d(\alpha)| + |b(\alpha) + d(\alpha)| + |c(\alpha) + d(\alpha)|$$

Az átlagérték független φ -től: $A(|p|) = \frac{2}{\pi} \cdot |\mathbf{p}|$
 A vetületek előjeles összege nulla (egydimenziós eset):

$$|a(\alpha)| + |b(\alpha)| + |c(\alpha)| + |d(\alpha)| \geq \\ |a(\alpha) + d(\alpha)| + |b(\alpha) + d(\alpha)| + |c(\alpha) + d(\alpha)|$$

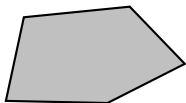
Átlagértéket véve:

$$\frac{2}{\pi}|\mathbf{a}| + \frac{2}{\pi}|\mathbf{b}| + \frac{2}{\pi}|\mathbf{c}| + \frac{2}{\pi}|\mathbf{d}| \geq \\ \frac{2}{\pi}|\mathbf{a} + \mathbf{d}| + \frac{2}{\pi}|\mathbf{b} + \mathbf{d}| + \frac{2}{\pi}|\mathbf{c} + \mathbf{d}|$$

Kerületmérés szélesség alapján

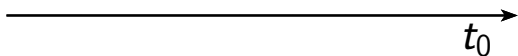
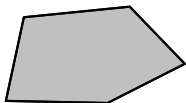
Kerületmérés szélesség alapján

Cél: „szélesség”
alapján kerület

Konvex sokszög, oldalai a_1, a_2, \dots, a_n

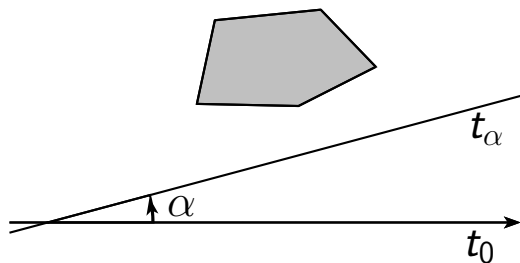
Kerületmérés szélesség alapján

Konvex sokszög, oldalai a_1, a_2, \dots, a_n

Cél: „szélesség”
alapján kerület

Kerületmérés szélesség alapján

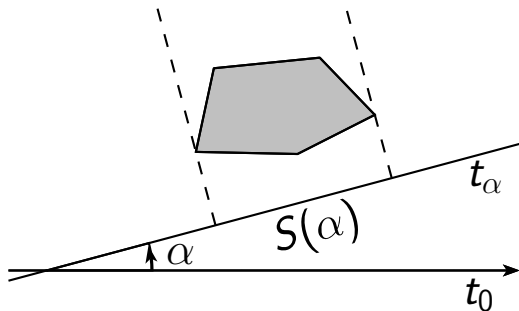

Konvex sokszög, oldalai a_1, a_2, \dots, a_n

Program

Cél: „szélesség”
alapján kerület

Kerületmérés szélesség alapján

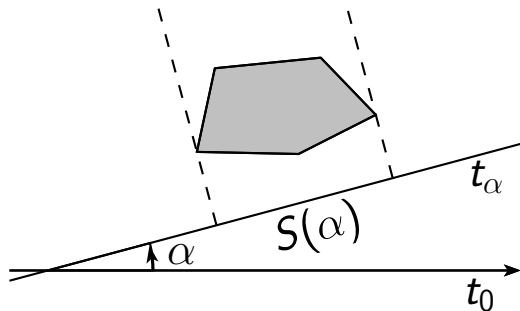
Konvex sokszög, oldalai a_1, a_2, \dots, a_n

$a_i(\alpha)$: a_i t_α -ra vett \perp vetülete

Program

Cél: „szélesség”
alapján kerület

Kerületmérés szélesség alapján

$a_i(\alpha)$: a_i t_α -ra vett \perp vetülete

$$S(\alpha) = \frac{1}{2} \cdot (a_1(\alpha) + a_2(\alpha) + \dots + a_n(\alpha))$$

Program

Cél: „szélesség”
alapján kerület

$$S(\alpha) = \frac{1}{2} \cdot (a_1(\alpha) + a_2(\alpha) + \dots + a_n(\alpha))$$

$$A(a_i) = \frac{2}{\pi} |a_i|$$

$$S(\alpha) = \frac{1}{2} \cdot (a_1(\alpha) + a_2(\alpha) + \dots + a_n(\alpha))$$

$$A(a_i) = \frac{2}{\pi} |a_i|$$

$$S(\alpha) = \frac{1}{2} \cdot (a_1(\alpha) + a_2(\alpha) + \dots + a_n(\alpha))$$

$$A(S) = \frac{1}{2} \cdot \left(\frac{2}{\pi} |a_1| + \frac{2}{\pi} |a_2| + \dots + \frac{2}{\pi} |a_n| \right)$$

$$A(a_i) = \frac{2}{\pi} |a_i|$$

$$S(\alpha) = \frac{1}{2} \cdot (a_1(\alpha) + a_2(\alpha) + \dots + a_n(\alpha))$$

$$A(S) = \frac{1}{2} \cdot \left(\frac{2}{\pi} |a_1| + \frac{2}{\pi} |a_2| + \dots + \frac{2}{\pi} |a_n| \right) = \frac{K}{\pi}$$

$$A(a_i) = \frac{2}{\pi} |a_i|$$

$$S(\alpha) = \frac{1}{2} \cdot (a_1(\alpha) + a_2(\alpha) + \dots + a_n(\alpha))$$

$$A(S) = \frac{1}{2} \cdot \left(\frac{2}{\pi} |a_1| + \frac{2}{\pi} |a_2| + \dots + \frac{2}{\pi} |a_n| \right) = \frac{K}{\pi}$$

$$K = \pi \cdot A(S)$$

$$A(a_i) = \frac{2}{\pi} |a_i|$$

$$S(\alpha) = \frac{1}{2} \cdot (a_1(\alpha) + a_2(\alpha) + \dots + a_n(\alpha))$$

$$A(S) = \frac{1}{2} \cdot \left(\frac{2}{\pi} |a_1| + \frac{2}{\pi} |a_2| + \dots + \frac{2}{\pi} |a_n| \right) = \frac{K}{\pi}$$

$$K = \pi \cdot A(S) = \pi \cdot \frac{\int_0^{2\pi} S(\alpha) d\alpha}{2\pi}$$

$$A(a_i) = \frac{2}{\pi} |a_i|$$

$$S(\alpha) = \frac{1}{2} \cdot (a_1(\alpha) + a_2(\alpha) + \dots + a_n(\alpha))$$

$$A(S) = \frac{1}{2} \cdot \left(\frac{2}{\pi} |a_1| + \frac{2}{\pi} |a_2| + \dots + \frac{2}{\pi} |a_n| \right) = \frac{K}{\pi}$$

$$K = \pi \cdot A(S) = \pi \cdot \frac{\int_0^{2\pi} S(\alpha) d\alpha}{2\pi} = \frac{\int_0^{2\pi} S(\alpha) d\alpha}{2}$$

$$A(a_i) = \frac{2}{\pi} |a_i|$$

$$S(\alpha) = \frac{1}{2} \cdot (a_1(\alpha) + a_2(\alpha) + \dots + a_n(\alpha))$$

$$A(S) = \frac{1}{2} \cdot \left(\frac{2}{\pi} |a_1| + \frac{2}{\pi} |a_2| + \dots + \frac{2}{\pi} |a_n| \right) = \frac{K}{\pi}$$

$$K = \pi \cdot A(S) = \pi \cdot \frac{\int_0^{2\pi} S(\alpha) d\alpha}{2\pi} = \frac{\int_0^{2\pi} S(\alpha) d\alpha}{2}$$

Steinhaus-módszer: minden zárt konvex görbére

Program

Program

Kerületmérés \leftrightarrow π -mérés

3. feladat

Feladat

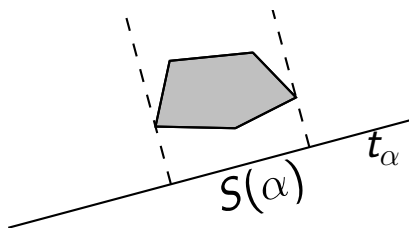
Bizonyítsuk be, hogy ha egy konvex sokszög oldalai és átlói d -nél rövidebbek, akkor $K < \pi d$.

3. feladat

Feladat

Bizonyítsuk be, hogy ha egy konvex sokszög oldalai és átlói d -nél rövidebbek, akkor $K < \pi d$.

$S(\alpha)$ mindig oldal
vagy átló vetülete

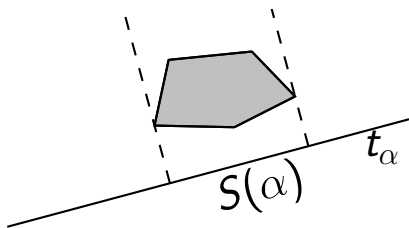
3. feladat

Feladat

Bizonyítsuk be, hogy ha egy konvex sokszög oldalai és átlói d -nél rövidebbek, akkor $K < \pi d$.

$S(\alpha)$ mindig oldal
vagy átló vetülete

$$\Rightarrow \forall \alpha : S(\alpha) < d$$

3. feladat

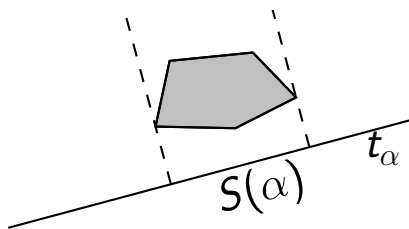
Feladat

Bizonyítsuk be, hogy ha egy konvex sokszög oldalai és átlói d -nél rövidebbek, akkor $K < \pi d$.

$S(\alpha)$ mindig oldal
vagy átló vetülete

$$\Rightarrow \forall \alpha : S(\alpha) < d$$

$$\Rightarrow A(S) < d$$

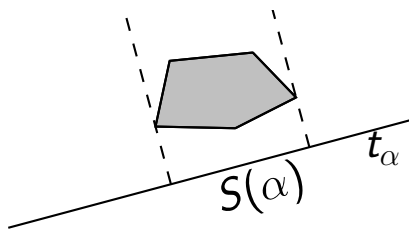
3. feladat

Feladat

Bizonyítsuk be, hogy ha egy konvex sokszög oldalai és átlói d -nél rövidebbek, akkor $K < \pi d$.

$S(\alpha)$ mindig oldal
vagy átló vetülete

- $\Rightarrow \forall \alpha : S(\alpha) < d$
- $\Rightarrow A(S) < d$
- $\Rightarrow K = \pi \cdot A(S) < \pi d$

Forrás

- Jurij Ionin, Alexander Plotkin
The mean value of a function
Quantum, 1995. november–december

Készítők

Biri Eszter Daniela

Czövek Márton

Forrás Bence

Katona Máté

Nguyen Uyen My

Simon Péter

Segítőtanár: Erben Péter